

A: miljø

Collective Impact: Skru op for den multifunktionelle jordfordeling

DEBAT

6. december 2019 kl. 1:00 | 0 kommentarer

Det samfundsøkonomiske overskud ved multifunktionel jordfordeling er solidt, selv med konservative vurderinger af værdierne, skriver Søren Møller. [Foto: Henning Bagger/BAG/Ritzau Scanpix]

DEBAT: Det er billigere at omlægge lavbundsarealer gennem multifunktionel jordfordeling end ved statslige opkøb. Samtidig giver multifunktionel jordfordeling et samfundsøkonomisk overskud, skriver Søren Møller fra Collective Impact.

Altinget

Rekrutter Danmarks bedste ledere og specialister

Din jobannonce på Altinget i dag
Ring 35 35 10 10

LÆS MERE HER

Af Søren Møller

Formand for Collective Impact

Kulstofrige lavbundsarealer spiller ikke blot en central rolle i at reducere landbrugets CO₂-udledning.

Der er et samlet og stort potentiale for både klima, natur og miljø i at føre disse jorder tilbage til natur. Det kan lade sig gøre, hvis den naturlige hydrologi genskabes, og den intensive dyrkning dermed omlægges eller ophører.

Der er allerede en tilskudsordning til udtagning af lavbundsgrunde med det formål at reducere landbrugets udledning af drivhusgasser, reducere udledningen af kvælstof til kystvande og genskabe eller forbedre natur. Lodsejere kan kompenseres for nedsat indtjening på udtagningsarealerne som følge af ekstensivering af driften.

I perioden 2016-2020 er der afsat 325 millioner kroner til ordningen, og målet er at udtage 3.120 hektar. Det giver en pris på 104.000 kroner per hektar. De fleste af projektordningens samlede midler kommer fra EU, og resten er statslig medfinansiering. Begge dele er skattefinansierede offentlige midler.

Hvis vi bruger denne beregning som grundlag for at omlægge 100.000 hektar, vil det koste ti milliarder offentlige kroner. Derfor bør man naturligvis spørge sig selv, om man kan gøre det billigere og samtidigt opnå større samfundsmæssige gevinster? Svaret er ja!

Hektarpris på 17.000

Multifunktionel jordfordeling er afprøvet i Skive, Ringkøbing-Skjern og Jammerbugt Kommune, og et fjerde projekt er under gennemførelse i Mariagerfjord Kommune. Bag projekterne står 13 parter fra landbrugets organisationer, grønne organisationer, KL og Friluftsrådet og andre.

I de tre første pilotprojekter er der omfordelt 249 hektar mellem 63 deltagende landbrugsbedrifter. Vi har samlet brugt fire millioner kroner på samtlige udgifter tilknyttet jordfordeling.

Det giver en hektarpris på 17.000 kroner. Så har vi ikke medregnet de 115 hektar, hvor vi har skabt varige, tinglyst omlægning til natur gennem frivillige aftaler – ellers var det blevet endnu billigere!

Omfordelingen dækker over et arealpuslespil, hvor vi opnår en bedre fordeling af arealerne i det åbne land; vi dyrker intensivt landbrug på robuste højbundsarealer og skaber bedre plads til ekstensive driftsformer med muligheder for miljø-, klima- og naturforbedrende tiltag på arealer med dårligere dyrkningskvalitet.

De multifunktionelle jordfordelinger er både billigere og inddrager mange flere aktører og ønsker lokalt, end hvis staten foretager jordopkøb med henblik på udtagning af lavbundsjord.

Gevinster knyttet til krav

Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi på Københavns Universitet har netop afsluttet en cost-benefit-analyse af de forventede effekter af multifunktionel jordfordeling ved Glenstrup Sø i Mariagerfjord Kommune.

Analysen dokumenterer, at resultaterne af multifunktionel jordfordeling er en god samfundsøkonomisk forretning. Det samfundsøkonomiske overskud er solidt, selv med konservative vurderinger af værdierne. Det er Finansministeriets vejledning, som er anvendt.

Den samfundsøkonomiske gevinst er 18 millioner kroner. Resultaterne er sammenlignelige med tidligere analyser af naturgenopretningsprojekter, eksempelvis Danmarks største naturgenopretningsprojekt af Skjern Å, der har resulteret i en samfundsgevinst på 238 millioner kroner. Omkostningerne til arealekstensivering og afgræsning mere end opvejes altså af rekreative- og miljøgevinster.

Gevinsterne kommer overvejende fra reduceret udvaskning af kvælstof og fosfor til vandmiljøet og reduceret udledning af drivhusgasser, mens en fjerdedel af gevinsterne kommer fra forbedrede rekreative muligheder. Det vil sige, at hovedparten af gevinsterne er knyttet til opfyldelse af internationale krav [EU's vandrammedirektiv og Paris-aftalen].

Pilotprojekterne viser også, at man kan opnå store forbedringer for lokalsamfundets fællesskaber og muligheder for friluftsliv med relativt små midler. Til gengæld kræver målopfyldelse for natur og miljø, at der investeres væsentligt i arealekstensivering. Effekterne er indbyrdes afhængige og kan ikke skilles ad. Dermed tilbyder multifunktionel jordfordeling en ny tilgang til det åbne land; forandring nedefra, der kan opfylde mål og [direktiv]krav ovenfra.

Vigtige samfundsgevinster

Det koster det at omlægge 100.000 hektar:

- Lav multifunktionel jordfordeling (med medvirken fra landbo-organisationer og grønne organisationer for at skabe opbakning og motivation lokalt): 17.000 kroner per hektar, i alt 1,7 milliarder kroner.
- Kombiner med engangskompensation til lodsejere på 55.000 kroner per hektar, hvis de ønsker at udtage jord fra landbrugsproduktion, men ikke ønsker at sælge. Reserver engangskompensation til ti procent af arealerne, det vil sige til 10.000 hektar: 0,5 milliard kroner.
- Afsæt penge til fysiske anlæg svarende til lavbundsprojekter (62.500 hektar): 6,2 milliarder kroner.

Så er prisen 8,4 milliarder kroner mod de 10 milliarder i en opskalering af den nuværende lavbundsordning. Hertil kommer, at man gennem multifunktionel jordfordeling i samme proces afdækker potentialer for turisme, erhvervsudvikling og mere attraktive landdistrikter. Det er også vigtige samfundsgevinster og kan tiltrække finansiering fra fonde og erhvervsliv oven i den statslige finansiering.

Det tager tid at skabe forandringer gennem lokal dialog og forhandling. Men det er bedre med dialog og forhandling ved køkkenborde end protester og retssager ved at presse løsninger ned over lokalbefolkningen.

For nyligt evaluerede OECD den danske miljøpolitik og anbefalede blandt andet, at den multifunktionelle jordfordelingsfond på 150 millioner kroner skaleres op, og at der bør foretages en omkostningseffektivitetsanalyse som afsæt.

Med erfaringerne fra de fire pilotprojekter, en opgørelse over omkostningseffektiviteten og over samfundsøkonomien, så har vi en løsning, som bør sættes i gang og skaleres op omgående.

[Kommuner »](#)

[Vandmiljø »](#)

[Collective Impact »](#)

debat@altinget.dk

FAKTA

Dette indlæg er alene udtryk for skribentens egen holdning.

Alle indlæg hos Altinget skal overholde de presseetiske regler.

Debatindlæg kan sendes til debat@altinget.dk

KARRIERE

[Se alle »](#)

NY

Miljøpolitisk rådgiver til Danmarks Naturfredningsforening

Frist: 10/01-2020

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet søger chefjurist

Frist: 12/12-2019 12:00

[TOP](#)

INDRYK JOBANNONCE

MEST LÆSTE ARTIKLER

- 1. Regeringen lander aftale om finansloven**
- 2. Holstein: Finansloven er let at sælge for alle fem partier bag aftalen**
- 3. Det Økologiske Råd skifter navn**
- 4. Regeringen vil spare på statens konsulentregning med finansloven**

